

světlé dny

ZSUZSA BÁNKOVÁ

HOST

**SPIEGEL
BESTSELLER**

děvče z cirkusu

Aju znám odjakživa. Na dobu před ní, na život, v němž nebyla přítomna, nemám skoro žádné vzpomínky a nedokážu si ani představit, jak by dny bez Aji vypadaly. Aja se mi zalíbila hned. Mluvila hlasitě a důrazně a znala slova jako kočovný cirkus nebo tamburína. Mezi ostatními vypadala drobně, měla malé ruce i nohy, a jako by pořád musela někomu odporovat, mluvila v dlouhých souvětích, která byl málokdo schopen sledovat, snad tím chtěla dokázat, že umí mluvit nahlas, bez přestávek a bez chyb. Přistěhovala se k nám v roce, kdy jsme my děti neznaly lepší zábavu než říkat svá jména pozpátku, takže jsme na sebe volaly Retepe nebo Ytteb. Aja se jmenovala vždycky jen Aja.

Seznámily jsme se, jako se děti seznamují, bez váhání, bez okolků, a jakmile jsme si začaly poprvé hrát a položily si navzájem první otázky, trávily jsme dny společně, jako bychom je spojovaly v nekonečný řetěz, a považovaly jsme za nestydatost každou chvíli, na kterou nás od sebe odloučili. Kdykoli ke mně Aja přišla, otevřela naše vrata do dvora úplně neslyšně. Nikdo je nedokázal otvírat a zavírat bez hluku, protože byla velká, na kolečkách, ohlašovala každého návštěvníka dřív, než došel k domovním dveřím, a jejich zvuk bylo slyšet až v podkroví, a dokonce i v nejzazším koutě zahrady. Jen Aja otvírala vrata tak tiše, že si nikdo nevšiml ani toho, že už přeběhla přes dvůr, a já se divila, jak je tichá, jak nepozorovaně dokáže přicházet a odcházet.

Určitě jsme se seznámily v létě, v létě, které Aju obklopovalo, jako by jí patřilo, jako by jí patřily jeho světlo, jeho prach, jeho dlouhé světlé večery, a jímž se pohybovala bez bundy a bez bot, zato se žlutým kloboukem, nalezeným v matčině skříni; léto nám připomínalo velký, světlý dům, jehož místnosti bez dveří přecházely jedna v druhou. Vždycky jsme se rychle

políbily a objaly, jak to děvčátka často dělávají, ale Aja se ne-
líbala ani neobjímala s nikým jiným, ani později ne, a už jsme
se nikdy nerozdělily. Vlastně nevím, proč si vybrala zrovna mě,
proč si mě pozvala do svého života, do života úplně jiného než
cokoli, co mě do té doby potkalo, odlišného od všeho, co jsem
znala, a který mi připadal vzdálený, větší a širší než ten můj,
navíc se odehrával v jakémsi místě bez času a hranic. Nevím,
čím ji vábila moje blízkost, co ji přitahovalo právě ke mně a ne
k ostatním, co ji ke mně poutalo, co nás vůbec přimělo, aby-
chom se rozhodly jedna pro druhou. Bylo snad něco zvláštní-
ho na tom, jak jsem poskakovala po loukách, jak jsem házela
kameny přes vodu, zpívala nějakou píseň, anebo to bylo jen
proto, že právě tehdy se nenašel nikdo jiný, kdo by mohl za-
ujmout místo vedle Aji? Zůstaly jsme spolu jen proto, že ani
později nepřišel nikdo, kdo by mě mohl vystřídat? Nikdy jsem
se na to Aji neptala a dnes na tom už nezáleží. Dnes jsme, kdo
jsme, a neptáme se po důvodech, nehledáme je.

Na Aje byla nejzvláštnější její matka. Nebyla jako jiné matky,
které jsem znala, které žily v našem městečku, v úzkých uli-
cích kolem velkého náměstí, v dlouhém, špičatém stínu kos-
telní věže, matky v barevných autech a s barevnými nákupními
síťovkami, každý den nahlízející do poštovních schránek na
svých plotech, zatímco Ajina matka přijímala poštu u dveří.
První, co mě na ní upoutalo, byly nohy s nalakovanými nehty,
protože si malovala i okolní kůži, jako by lakem nehodlala
šetřit a jako by schválně chtěla, aby se jí přes prsty na nohou
táhl jediný fialový pás. Byla vyšší než jiné ženy, dokonce vyšší
než většina mužů, a Aja jako by se vedle ní ztrácela. Ajina
matka měla dlouhé, tenké nohy, o kterých říkala, že vypadají
jak dřevěné, a ony opravdu trochu připomínaly nohy kuchyň-
ského stolu, který v létě vynášela do zahrady pod větev hrušni,
vrhající na jeho špinavou desku spleť stín. Za drátěným plo-
tem chovala slepice, které od kohosi dostala, a Aja a já jsme
pokaždé směly nasypat do trávy hrst kukuřice a otevřít úzká

dvířka; Ajina matka pak vyšla v botách bez podpatků a jednu slepici popadla, zakroutila jí krkem a krátce nato, když ji pomalu oškubávala, se do trávy, vysoké po kolena, snášelo bílé a hnědé peří.

Aja žila s matkou v domě, který ani domem nebyl, byl to jen domeček držící pohromadě pomocí prken a drátů, chatrč, ke které se vždycky přistavěl nějaký nový díl, když už v ní nebylo dost místa, když v ní začalo být příliš těsno i na tu trochu nábytku, která Ajině matce patřila, na krabice a bedny, jež stavěla na sebe, a na krabice od bot, které sbírala, aby si do nich ukládala spoustu dopisů. Přes dva malé pokojíky, mrňavou kuchyňku a úzkou předsíň se jako pavučiny táhly kabely a lepicí páska, vedly k lampám, které byly rozsvícené i ve dne, dokonce i když svítilo slunce a světlo pronikalo do všech koutů domu. Tenkrát jsem o domech neměla ponětí, netušila jsem, jaké mají být, jak mají vypadat a kde mají stát, že potřebují mít ulici a číslo a že nestačí jen říct, že dům stojí za Kirchblütem, tam, co začínají pole a kříží se štěrkové cesty, nedaleko od železničního strážního domku, a že vypadá, jako by se vznášel. Nevěděla jsem, že někdo musí vydat povolení k tomu, aby bylo možné si ho stlouci a chovat tam slepice, že někdo může rozhodovat a taky rozhoduje o tom, co je Ajin domov, nic jsem netušila o dopoledních, jež Ajina matka strávila na chodbách úřadů. Pro mě byl Ajin dům domem se vším jaksepatří, i když neměl na dveřích zámek, takže Aja nikdy nenosila klíč. Nakřivo visící zahradní branku nechávala Ajina matka otevřenou, stejně jako dveře do domu, a když se jí někdo ptal, jestli nemá strach z lupičů, ze zlodějů, vždycky se smála, tak nějak zvláště, s malým zpožděním a příliš tiše, jako by se poprvé setkala s něčím, co by ji nikdy ani ve snu nenapadlo. Co by si, říkávala, u nás kdo mohl vzít?

Občas Ajinu matku přepadl spánek, než stačila dopovědět větu, než zformulovala celou myšlenku, a Aja prý vždycky

v noci, když se probudila a šla se do kuchyně napít vody, viděla matku sedávat vedle světelného kužele z lampy, jako by čekala na ráno, každopádně tak to Aja vyprávěla. Její matka mívala škrábance na ruku, modřiny na kolenou a na holeních a vypadala komicky se špinavými náplastmi a obvazy, které si vyráběla ze zbytků látky. Častokrát se při loupání cibule řízla nožem, který visel na háčku dostatečně vysoko, aby na něj Aja nedosáhla, jindy vrážela hlavou do skříněk, zaplétala se do kabelů a přitom něco strhla a rozbila; vše, co se už nedalo spojit, pak házela k ostatním střepům a úlomkům do kbelíku. Chodívala po svém domě, po zahradě i po všech ulicích městečka, jako by pro ni neexistovaly žádné překážky, jako by se jí nic nemohlo postavit do cesty, jako by se jí věci samy měly vyhýbat a ne ona jim. Jako by kvůli nim nemohla plýtvat myšlenkami, jako by pro ni byly myšlenky příliš vzácné, jako by jich měla málo a musela jimi šetřit.

Vždycky než jsem večer odešla, než jsme se rozešly, abychom se zase uviděly nejpozději zítra, zítra ráno, udělaly jsme na rozloučenou hvězdu. Tak jako si jiní podávají ruce a objímají se, my jsme dělaly hvězdy u nakřivo visící branky, kde byl trávník udupaný a kde se mezi lafkami prodíraly pampelišky. Aja i já stejně rychlým pohybem na jednu stranu a Ajina matka opačným směrem mezi námi. Často se večer držela opodál, jako by nás mohla rušit, jako by nám chtěla dopřát víc času, jako bychom ho beztak neměly dost, jako bychom potřebovaly ještě tu jednu minutu navíc, ještě těch pár okamžiků, než půjdu. Když jsem scházela po úzké cestičce a když jsem se ve chvíli, kdy jsem měla na dohled železniční strážní domek, ohlédla, vytáhla se Aja na plot, kolena prostrčila mezi lafkami a mávala oběma rukama, jako by chtěla říct, nezapomeň zítra zase přijít.

I když jejich dům neměl adresu, Ajina matka dostávala dopisy, které bývaly vloženy do tvrdého balicího papíru, na němž pod

jejím jménem stálo malými, šikmými písmeny jen Kirchblüt, a pošťák jí je nosíval až ke dveřím, protože to vždycky byly takové dopisy, jejichž přijetí musela podepsat. I když už pak na plotě visela plechová schránka se škvírou, do které mohl pošťák házet poštu, raději jí dopisy dál předával do vlastních rukou a vždycky se jí zeptal na jméno, jako by se musel pokaždé znova ujistit, že je skutečně tou, jíž je dopis určen. Býval to jeden ze vzácných okamžiků, kdy jsme slýchávaly celé její jméno. Jinak Ajina matka trvala na tom, aby jí všichni říkali Évi, ne Éva, a už vůbec ne paní Kalócsová. Tak ať jí prý říkají na úřadě, prohlašovala, to stačí, a jinak prý dovolí už jen pošťákovi, aby ji oslovoval jejím celým, jejím plným jménem. Pokaždé když si opřel kolo o sloupek, odsunul nakřivo visící branku, a pokud uviděl světlo v kuchyni nebo zaslechl nějaký hluk či bouchnutí, zaklepal na okno a počkal, až Évi ujde pár kroků ke dveřím a převezme si poštu, do tvrdého papíru zabalené dopisy v lehoulinkých modrých obálkách, jež pak po celé dny nechávala ležet na stolku vedle sítě proti mouchám, odkud jsme je Aja a já často brávaly, otáčely je a obracely, a Aja, protože věřila, že dokáže vyčenichat, odkud byl dopis odeslán, ke každému čichala. Vždycky ho přiložila k nosu nejdřív sobě, pak mně, zamávala s ním, aby vzduch přihnala k nám, a když nás její matka přistihla a zeptala se, čím tedy ten dopis voní, řekla Aja, Amerikou, voní Amerikou.

Jakmile první chladné noci začaly vytlačovat léto, míval Ajin dům hosta. Příjížděl z daleka, jak říkala Évi, lodí, vlakem a autobusem, a vždycky když poslal dopis, ho Aja a Évi celé týdny čekaly, aniž by přesně věděly, kdy přijede. Každou sobotu hodila Évi do hrnce slepici a pak se posadila k nám a lakovala si nehty na nohou, napřed na červeno, pak na růžovo; před zrcadlem, které se dalo sklopit a nastavit, si sponkami z modrého plátna sepnula vlasy a pak je zase rozpustila. Zametla podlahu, ve vaničce na zahradě vyprala krátké záclony a ještě mokré je pověsila do oken a nařasila je do záhybů. Každé

odpoledne sledovala polní cesty a večer kalendář, až konečně jednoho dne stál kdosi u nakřivo visící branky. Aja a já jsme ho uviděly z okna, v jedné ruce měl tmavý kufr a ve druhé klobouk, který si sundal vždycky, když se Évi ukázala ve dveřích, když odsunula síť proti mouchám, jednou nohou si stoupla na schůdky a z čela si odhrnula dva pramínky vlasů, aby se pak po volně položených dlaždicích rozběhla k brance, rozpřáhla ruce a položila mu je na tváře. Aja říkala, že je to její otec, její matka však vrtěla hlavou, a když Aja nebyla nablízku, prohlásila, že muž, který Aju navštěvuje jen jednou v roce, nemůže být její otec. V těch týdnech Aja každý večer posbírala provazy a míče, které jindy bývaly rozházené po celé zahradě, jedla všechno, co Évi postavila na stůl, a po škole šla rovnou domů, a ne jako obvykle se mnou a s ostatními přes ovocné sady a pole k železničnímu strážnímu domku, kde jsme lehávali v trávě a čekali, až se spustí závory a kolem se s rachotem proženou rezavě červené vagóny nákladních vlaků. Její otec se jmenoval Zigi. Aja mu tak říkala, taky její matka mu tak říkala, někdy ale taky Zigike nebo Zigili nebo Zigikém nebo Zig-Zig, a já se v duchu ptala, jak se tak někdo může jmenovat a jestli to vůbec je jméno, Zig-Zig.

Zigimu padaly vlasy do tváře, divoké kadeře, které mu rostly do všech stran a které si nechával stříhat jen málokdy. Dva zuby měl o něco tmavší a překřížené přes sebe, tak trochu jako lidé v tlačnici, když se pokoušejí vyhlédnout jeden přes druhého. Vypadal, jako by měl hlad, jako by poslední dobou málo jedl, a protože Évi byla přesvědčena, že to teď za pár týdnů musí dohnat, téměř nevycházela z kuchyně a každé dvě tři hodiny dávala na stůl párky a preclíky, sladký čaj a pocukrované věnečky. V náprsní kapse nosíval Zigi červený kapesník, do něhož Aja smrkala, když nenašla nic jiného. Nápadně se vyjímal na Zigiho tmavém obleku, o němž Évi říkávala, že v něm Zigi vypadá, jako by šel sám sobě na pohřeb. Zigi nikdy nenosil ponožky a vždycky měl na sobě tentýž pár tmavých

bot, jejichž kůže byla po stranách trochu rozpraskaná. Jeho tenké nohy v nich vypadaly o něco silnější, a i když si nezapínal tkaničky, boty mu při běhu z nohou nikdy nespadly. Stejně snadno, jako jiní odhánějí komára nebo si lijí do kávy smetanu, vyskočil Zigi saltem nazad na ruce, pak zpátky na nohy a ještě jednou saltem na ruce, mnohokrát za sebou, jako by Évinou zahradou poletoval v kruzích, které ve vzduchu opísoval nohama, přes židle a lavice, které mu nikdy nepřekážely v cestě. Když se s kávou opřel o kuchyňské okno, věděly jsme už, že si vzápětí přitáhne kolena až na prsa, malý hrnek si pod nohama přendá z jedné ruky do druhé, a jakmile se znovu postaví, jedním douškem ho vypije, podá Aje a ukloní se nám, až si špičatý nos vrazí mezi kolena; v tu chvíli jsme pod jeho šíjí zahlédly vážku, kterou si před léty nechal nakreslit do kůže troškou černé barvy a tenkou jehlou.

Milovaly jsme Zigiho artistické kousky a nemohly jsme se na ně dosyta vynadívat. Aja říkala, že vždycky když se probudí, ještě v noční košili si stoupne do křivých dveří a čeká, až ze sebe Zigi shodí přikrývku, položí dlaně na podlahu, nohy vymrští vzhůru a dojde tak za ní do kuchyně. Když jsem v poledne přišla já, balancoval Zigi mezi hrušněmi na kouli, kterou vytáhl zpod plechové stříšky vedle výběhu pro slepice, kam Évi ukládala prázdné květináče. Když šermoval pažemi, když bosýma nohama koulel kouli přes krtčí hromádky a zakláněl se při tom dozadu, když to vypadalo, že se už už musí překotit a spadnout, vyvekla Aja ven Évino proutěné křeslo a pak jako na nějakém trůnu seděla pod jeho vysokým opěradlem, jež se jí tyčilo vysoko nad hlavou, seděla na turka, dlaně položené na stehnech, kolena pod bočními opěrkami. Sledovala Zigiho pohyby, a kdykoli se jí začal ztrácet z dohledu, otáčela za ním hlavu, ta Aja, která své jméno mohla říkat pozpátku, aniž by znělo jinak a měnilo se, jakkoli často jsme ho rozkládaly a zase spojovaly, jakkoli často jsme ho rozebíraly a nechávaly kroužit nad sebou, stejně lehce, jako Zigi v Évině zahradě

vyskakoval do vzduchu, dopředu a dozadu mezi dvěma stromy, když se zvedl a zavolal to jméno, Aja.

Každý rok vozil Zigi věci, které Aje a mně sice nic neříkaly, ale Évi z nich měla radost jako z ničeho jiného. Tentokrát to byly zbytky tapet, na kterých se pnuly červené růže; vystačily právě na jednu stranu jejich maličké kuchyně. Zigi sundal polici, pozoroval, jak se na podlahu snášejí bankovky, které poslal v jedné z obálek a jež Évi schovala za talíře a hrnky, a pak během jediného dopoledne nalepil tapetu kolem okna, kterým jsme vyhlíželi na cestičku z volně položených dlaždic, vedoucí k nakřivo visící brance. Nerozprostřel kolem žádné noviny, lepidlo nanášel na stěnu širokou štětkou, aniž by mu jediná kapka spadla na podlahu, vestoje jedním z Éviných ostrých nožů krájel pásy, rychlými, krátkými pohyby jen tak od oka, každý pás přitiskl oběma rukama na stěnu a pak vyhladil červeným kapesníkem, který si vytáhl z náprsní kapsy černého saka a zastrčil si ho pod košili. Večer seděla Évi ve své kuchyni mezi samými rudými růžemi, které sice nevoněly, ale natahovaly se, jako by chtěly vyrůst ještě výš, jako by chtěly vyrazit oknem ven.

Čas strávený se Zigim byl pro Évi vždycky svatý, těch pár týdnů, během kterých spával v její posteli a jedl u jejího stolu, mohla tvrdit, že jsou rodina jako každá jiná. Jakmile s nimi Zigi sdílel dům a zahradu, Évi se vždycky stáhla do ústraní a ztišila se, jako by chtěla šetřit slovy a nerozptylovat Zigiho pozornost; jako by nesměla Aje a Zigimu ukrást nic z jejich času, který si musela Aja užít natolik, aby jí to vystačilo na celý rok. Když jsem běžela kolem plotu, viděla jsem Évi opřenou o kmen stromu pod nízko svěšenými větvemi, ruce složené na břicho, jako by se chtěla někam uklidit a nenašla žádné lepší místo. Byla přesvědčená o tom, že teprve až večer Aja usne Zigimu na klíně s hlavou opřenou o jeho hrud, smí s ním začít mluvit ona sama, tak to aspoň říkávala, jako by se teprve v těch pozdně

večerních a nočních hodinách opět směli Zigi a ona sejit, jako by jinak byl Zigi jen Ajin.

Kdykoli stála Évi na žebříku a trhala do kbelíku švestky, kdykoli vynesla do zahrady prádlo a věšela je na šňůru za slunečnicemi, chodíval s námi Zigi k malému lesnímu jezírku, zvedal nás přes ploty, křoví a kořeny stromů a čas od času náhle vymrštil paže vzhůru a saltem nazad nás přeskočil. Celá odpoledne jsme trávily tím, že jsme překřížily dva klacky a pak jsme sledovaly, jak Zigi metá ve vzduchu salta a nakonec zůstane stát těsně u křížku. Když si Aju vysadil na jedno rameno a mě na druhé, držely jsme se jeho hlavy a rukama jsme mu zakrývaly oči, ale dokonce i když Zigi nic neviděl, šel dál bez zaváhání a ani jednou nezakopl, šel stále stejně rychlým krokem, jako by k chůzi zrak vůbec nepotřeboval, jako by i přesto věděl, kde mu v cestě leží větve a kameny. Jakmile večer pozdně letní modré světlo zalilo Évinu zahradu, natlačily se k plotu děti a vytahovaly se nad lafky, aby jim nic neuteklo, když Zigi zaklonil hlavu, chodil podél plotu a na čele balancoval tácem se skleničkami, do nichž Évi za chůze nalévala červenou šťávu, a Aja podávala skleničky dětem skrz lafky, až konečně Zigi sklonil hlavu, jednou rukou zachytil podnos, sevřel ho pod paží a přitukl si s Ajou. Kdykoli se jí někdo na školním dvoře nebo když procházela Kirchblütem zeptal, to je tvůj otec, ten co ve vaší zahradě nosívá na čele podnos se skleničkami, říkávala, ano, to je můj otec, a znělo to, jako by se do jejího světa nikdo nehodil lépe, jako by v něm nikdo neměl pevnější místo než Zigi.

Zigi se pouštěl do cvičení, i když se na něho nikdo nedíval, i když neměl ani tušení, že se Aja a já schováváme za záclonami nebo za keřem, že ho sledujeme, jak z přístěnku za výběhem pro slepice vytahuje dřevěné kroužky, které si roztáčí kolem paží a nohou a s nimiž pak sbíhá po polní cestě, dokud nezmizí za kukuřicí. Když Zigi nic podobného nedělal,

zneklidněly jsme; když chodil jako každý jiný, aniž by dělal stojky, když pil kávu, a přitom prudce nezvedal kolena, když se posadil na židli, aniž by ji před tím vyhodil do vzduchu, nebo když prostě jen z podšívky tmavého saka vytáhl malý bloček a Ajinými pastelkami nakreslil cosi sotva většího než nehet, zatímco zbytek papíru nechal bílý. Rok co rok Zigi kontroloval Évin domeček, dlaněmi přejížděl po dřevě, po deskách a lištách, po křivých okenních rámech, po jejich hlubokých prasklinách, jimiž v létě prolézali mravenci. Kolem pravé nohavice si uvázal červený kapesník a pod něj si zastrčil kladivo, aby jím tu zatloukl hřebík, který se uvolnil, tu zase nadzvedl prkno, které sklouzlo. Évin dům tak měl být zajištěn na zimu dřív, než se Zigi zase vydá na cestu. Měl strach, že by Aje a Évi mohlo být zima, že po celé ty dlouhé, tmavé měsíce, jež přijdou po časném podzimu, mráz poleze do domu sítí proti mouchám a pode dveřmi, a my jsme si rychle zvykly na ten dutý zvuk, když od jednoho háku k druhému proklepával okap; ten zvuk nám říkal, to je Zigi, prohlíží dům.

Právě když léto přecházelo v podzim, prorazil v Évině pokoji sekyrou stěnu, vyrazil okenní rám a zasadil tam skleněné dveře, které si u obchodníka se starým šrotem na silnici za Kirchblütem přivázal ke káře a přitáhl sem po polní cestě mezi kukuřicí, aby už Évi nemusela lézt oknem, když chtěla za dům ke slepicím. Když mu pak namísto poděkování řekla Zigáčku a Zig-Zigy, vytáhl Zigi štětky, lopaty a kbelíky a začal čistit kameny a natírat dřevo, aby to bylo hotovo, než přijdou první mrazy a Zigi už bude pryč. Za okny jsme viděly jeho nohy ve špinavých botách, jak se klátí na žebříku, který hodinu co hodinu posouval, dokud dvakrát neobešel celý dům. Když večer nechal Zigi žebřík stát, lezly jsme po něm my, a když na žebřík druhý den vystoupil zase Zigi, vyběhly jsme do zahrady a dívaly jsme se, jak Zigi nahazuje omítku, protože i to dělal jinak, protože i to škrabání, roztírání a poklepávání v jeho podání vypadalo jinak. Dívaly jsme se na jeho hubené

kotníky, které jako šipky mířily do stran, jako by měly každým okamžikem vystřelit. Černé kalhoty si Zigi nesvlékl, ani když nahazoval lopatou maltu, nezul si ani boty, na které mu sedal prach a jež mu navzdory rozvázaným tkaničkám nikdy nespadly z nohou.

Dokud to podzimní počasí dovolovalo, sedávaly jsme Aja a já každé odpoledne ve velké plachtě, kterou Évi natáhla mezi dva stromy. Ona a Zigi spolu mluvili svým jazykem a smáli se tak tiše, jako by to před námi chtěli tajit, zatímco my jsme se až do večera houpaly, stíny se prodlužovaly a temněly, až konečně všechno přikryly a Évi zapomněla poslat Aju do postele a mě domů. Potom po pár schůdcích vystoupila k síti proti mouchám a zmizela se Zigim v domě. Viděly jsme, jak se v Évině pokoji před těmi novými skleněnými dveřmi vzali za ruce a za ramena, jak Zigi zvedl paži a Évi se otočila, jak bez hudby rychlými kroky tančili v úzké předsíni, přitom se otírali o kabáty pověšené na háčcích a Zigi popadl svůj klobouk a nasadil ho Évi na hlavu. Aja a já jsme se houpaly a dívaly se a pevně jsme věřily, ba věděly, že tak to má být a že stejně to bude jednoho dne i s námi.

Po několika týdnech Zigi odjel a nenechal po sobě víc než vlhkou omítku, která kvůli počasí nechtěla schnout, a tapetu posetou růžemi, deroucimi se ven do zahrady. Jednoho dne odjel, aniž by předem řekl, kdy to bude, ale Aja a Évi věděly, že ten den přijde, už když Zigi ťukal kladivem do okapů od jednoho háku k druhému, kolem celého domečku, jemuž dal špinavě bílý nátěr. Nejpozději když Zigi do svého papírového bloku nakreslil autobus, vlak a loď, nejpozději tehdy to věděly. Doprovodily ho k zastávce, kde nastoupil do autobusu jedoucího k nádraží, kde přestoupí do vlaku, který ho doveze k jinému vlaku, jímž pak večer dorazí do města, kde v přístavu kotví loď, na kterou nastoupí po širokém můstku. Po můstku, po kterém nepřejde rychle a lehce — bude na to potřebovat určitý

čas, tak to alespoň psal v dopise, jež Aja tajně četla, když ho o pár týdnů později přinesl listonoš, ale jehož první věty začal Zigi skládat hned po vyplutí. Když se autobus objevil pod kaštany na konci ulice, chytila Évi Aju za ruku, a když se dveře otevřely, přitáhla Aju k sobě a položila jí ruku kolem ramen, zatímco Zigi hodil kufr s troškou svého oblečení do autobusu, vyskočil na schůdky, jednou rukou se chytil tyče a zaklonil se dozadu tak, jako by se chtěl temenem dotknout asfaltu, pak jednu nohu vystrčil před sebe a opět se co nejvíc zaklonil, aby ještě naposledy zamával černým kloboukem. Évi pak později musela Aje a mně znovu a znovu vyprávět, jak se za Zigim dívaly, dokud ho autobus neodvezl i s tím posledním artistickým číslem, které si šetřil na rozloučenou. I když to Aja viděla na vlastní oči, chtěla to stále znovu slyšet z Éviných úst. Nikdy jsme nezjistily, jak Zigi přiměl řidiče, aby nechal dveře otevřené, jestli mu za to dal peníze, nebo jestli řidiči bylo líto Évi a Aji, že na podzim zůstanou samy, a proto dveře nezavřel — až k první zatáčce, za kterou si Zigi znovu nasadil klobouk, vzal kufr, vystoupil a dál šel pěšky, protože na jeho vkus jel autobus až moc rychle, jak napsal později, a on se nechtěl tak rychle vzdalovat od zastávky, na níž Aja a Évi ještě chvíli stály, jako by nevěděly kudy kam, jako by nevěděly o úzké pěšince, po které se pak vracely ke svému špinavě bílému domu, stojícímu pod hrušněmi, na něž Zigi v posledních dnech přitloukl ještě dvě tři prkna doufaje, že dokážou zadržet zimu.

Kromě pachu, který vyprchal, jakmile Évi otevřela okna, po sobě Zigi mezi hrnky od ranní kávy nechal hromádku kreseb a Aja si některé z těch lístků odnesla do svého pokoje, schovala je do šuplíků pod ponožky a košile nebo je vylepila do oken, další si Évi připíchla špendlíky nad postel, aby se z polštáře mohla dívat na vše, co jim Zigi na bílém papíru zanechal, na mrňavou žlutou kytici, mrňavou cirkusovou maringotku, mrňavé střešní okno a pod ním na mrňavém prostěradle mrňavé dítě. Časem ty obrázky zmizely, z předsíně stejně jako z kuchy-

ně a z Ajina pokoje; opadaly a zapadly pod troubu, za skříně a za postele a brzy se už Évi ani Aja nenamáhalo je zvednout.

Évi na sobě nedala nic znát, když Zigi zmizel, když se rozloučil, aby se vrátil až za rok, když ji s Ajou zanechal v domě, který sám stloukl z dřevěných desek pomocí tlustých hřebíků a postavil na několika kamenech, takže dům snad právě proto vypadal, jako by se vznášel. Évin život běžel dál, i když jí muselo být těžko a zdálo se, jako by ji pouhé vaření kávy stálo spoustu sil; taky Ajin život šel dál, po tiché pauze, která nastala, jakmile Évi poslala děti pryč od laťkového plotu, protože Zigi už nebude dělat salta ve vzduchu ani balancovat na čele se skleničkami s červenou šťávou, jakmile Aja pochopila, že Zigi už nebude po nocích vysedávat v kuchyni a pod žlutým světlem kreslit křivé figurky, aby si je ráno mohla vybarvit. Když jsme teď běhaly po domě, co chvíli nám něco uvázlo na ponožkách a trvalo dlouho, než se Évi znovu sebrala a všimla si, kolik prachu a špíny se nám lepí na nohy.

Přes zimu se Aja upínala k Zigiho dopisům, ke kresbičkám, které pro ni pokaždé vložil do obálky, panáčkům se šipkami, kteří jí měli ukázat, jaké pohyby právě nacvičuje, a my jsme se je okamžitě pokoušely napodobovat. Aja nosila ty dopisy v kalhotách a v šatech a vytahovala je z kapes, kdykoli jsme se na svých cestách zastavily u potoka za železničním strážním domkem. Zigi se nenamáhal pamatovat si mé jméno, protože jména si nikdy nepamatoval, jak nám vysvětlila Évi, prý mu to připadalo nedůležité a nesmyslné, a navíc ani jeho vlastní jméno není jeho pravým jménem, sám si tak začal říkat v tom roce, kdy už byl od Évi hodně daleko, kdy poprvé nastoupil na loď, která ho odnesla za oceán, a kdy se odtrhl od všeho, co ho předtím obklopovalo, aby na pobřeží, k němuž loď o pár dní později dorazila, pod cirkusovou kupolí balancoval s podnosy na čele. Ale když psal a svůj dopis zakončil: Objímám Tě, Tebe i Tvou malou kamarádku, věděla jsem, že myslí mě.

Na jaře, když teplejší počasí přineslo do Éviny zahrady první zeleň a lákalo nás přes pole do blízkého lesa, Aja hned snadněji snášela, že je bez Zigiho, a ještě lehčí to bylo v létě, které přineslo vlahé noci a rozprostřelo nad námi širé světlé nebe, když Évi sedávala v proutěném křesle pod hrušněmi a bosýma nohama hladila trávu, sama mezi židlemi a stoly, jako by někoho čekala. Zigi nám jednou vyprávěl, že sněží nejen v zimě, nýbrž po celý rok, jenomže my ten sníh nevidíme. A tak jsme si v letní dny lehávaly mezi pampelišky a pryskyřníky a hleděly vysoko do kirchblütského nebe, a když se jeho mračný příkrov zdál dost hustý, říkala Aja, podívejte, sněží.